

IDEASTA OHJELMAKSI

Lapsi-inserttien suunnitleminen ja toteuttaminen Neppajymykerhoon

Heidi Järvenpää

Opinnäytetyö
Joulukuu 2009

Viestinnän koulutusohjelma
Kulttuuriala

Tekijä(t) JÄRVENPÄÄ, Heidi	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 14.12.2009
	Sivumäärä 31	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi IDEASTA OHJELMAKSI Lapsi-inserttien suunnitteleminen ja toteuttaminen Neppajymykerhoon		
Koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) HEIKKINEN, Martti		
Toimeksiantaja(t) YLE TV2 Lastenohjelmat		
Tiivistelmä Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa lapsi-inserttejä YLE TV2:n Pikku Kakkosen Neppajymykerho-ohjelmaan. Kirjallisessa osassa syvennytään myös lastenohjelmien tarjontaan Suomessa, lasten televisionkatseluun yleensä sekä tarkastellaan Finnpanelin mittaamia lastenohjelmien katsojalukuja kuluvana vuonna 2009. Inserttien tarkoituksena on esittää pieniä paloja lasten oikeasta elämästä. Ensimmäisessä insertissä Emma-tyttö askartelee possunaamarin. Käytännön työnä palauttamani insertti esitetään Neppajymykerho-ohjelmassa TV2:lla keväällä 2010. Se on ensimmäinen suunnittelemani ja ohjaamani pieni lastenohjelma.		
Avainsanat (asiasanat) lastenohjelmat, lasten tv-ohjelmat, tv-ohjelmat		
Muut tiedot Liitteenä DVD		

Author(s) JÄRVENPÄÄ, Heidi	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 14.12.2009
	Pages 31	Language Finnish
	Confidential () Until	Permission for web publication (X)
Title FROM AN IDEA TO AN ACTUAL TELEVISION SHOW Planning and executing small child inserts for a children's TV show Neppajymykerho		
Degree Programme Degree Programme in Media Design		
Tutor(s) HEIKKINEN, Martti		
Assigned by YLE TV2 Children's Programs		
Abstract <p>The purpose of this thesis was to plan and execute small inserts to a children's television show called Neppajymykerho broadcasted by YLE (Finnish Broadcasting Company). In the written part the author also studied the current range of children's television shows in Finland and the theme of children and television in general. The author also studied the ratings of children's programs researched by Finnpanel.</p> <p>The inserts aim to present small pieces of the real life of children. In the first insert a girl named Emma crafts a pig mask.</p> <p>The insert enclosed in this study will be broadcasted in the Neppajymykerho television show in the spring of 2010. It is the first short television show planned and directed by the author.</p>		
Keywords children's programs, children's television shows, television programs, television shows		
Miscellaneous DVD enclosed		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
1.1 Hankkeen tausta.....	4
1.2 Neppajymykerho	6
1.3. Neppajymykerhon insertit	7
2 LAPSET JA TELEVISIO	8
2.1 Lastenohjelmien tarjonta Suomessa (2009).....	11
2.2 Mitä lastenohjelmia suomalaislapset katsovat?	14
2.3 TV – viikonloppuaamujen lapsenvahti?.....	16
2.4 ”Lapset vs. vanhemmat”	17
3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	19
3.1 Miten projekti eteni.....	19
3.2 Lapset kuvauskohteena	23
3.3 Ensimmäinen valmistunut insertti.....	24
4 POHDINTA.....	26
LÄHTEET.....	28
LIITTEET.....	30
Liite 1. Suostumuslomake-malli	30
Liite 2. Lastenohjelmien kuvaustiedot-lomake	31

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Katsotuimmat lastenohjelmat 2009 (tammi-syyskuu).....	16
---	----

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö työnimellä ”Ideasta valmiiksi ohjelmaksi” sai alkunsa työskennellessäni Yleisradiossa TV2:n lastenohjelmien toimituksessa kuvaussihteerinä. TV2:n lastenohjelmien osaamiskeskuksen päällikön Teija Rantalan pitämässä ideointitekniikkakoulutuksessa mieleeni tuli tv-ohjelmaidea, jonka pääosassa olisivat lapset ja lasten oma tekeminen. Tuossa vaiheessa eli keväällä 2009 suunnitelmissani oli vielä tehdä täysin erityyppinen opinnäytetyö eri aiheesta, mutta aikani mietittyäni päädyin siihen tulokseen, että ohjelmaidean ja opinnäytetyön yhdistäminen on kuin kaksi karpästä yhdellä iskulla. Siispä opinnäytetyöni aiheeksi muodostui Ideasta ohjelmaksi: lapsi-inserttien suunnitteleminen ja toteuttaminen Neppajymykerhoon. Selvennetäköön, että Neppajymykerho on nimensä mukaisesti kerhotyyppinen lastenohjelma, joka tulee arki-aamujen Pikku Kakkosissa.

Ajatus muhi päässäni pitkään, mutta kaikkien osien ja aikataulujen loksahdettua kohdalleen ensimmäisen pienimuotoisen insertin toteuttaminen ei vienyt kovin paljon aikaa. Suunnittelemisen, aiheiden miettiminen ja ”pallottelemisen”, ns. hiljainen ideointi on kuitenkin jatkuva prosessi, sillä ohjelmaidean käytännön toteuttaminen ei jää pelkkään opinnäytetyöhön. Opinnäytetyön käytännön osana palauttamani insertti (Liite, DVD) on ensimmäiseltä kuvauskeikalta, joten kehitystyö jatkuu opinnäytetyön palauttamisen jälkeen. Opinnäytetyön kirjallisessa osassa käsittelen myös lasten televisionkatselua ja lastenohjelmien tarjontaa Suomessa. Tarkastelen myös Finnpanelin mittaamia lasten tv-ohjelmien katsojalukuja ja pohdiskelen, millaisin keinoin lapsi-inserttien toteuttamista voisi kehittää.

Opinnäytetyön käytännön työnä valmistui siis insertti käytettäväksi YLE TV2:n Neppajymykerho-lastenohjelmassa, jota esitetään arki-aamuisin Pikku Kakkosessa. Television lisäksi Neppajymykerho on katsottavissa Pikku Kakkosen internetsivuilla ja YLE Areenassa. Insertti on ikään kuin sabluuna, malli tulevasta, jolloin vastaavanlaisia lapsi-inserttejä valmistuu lisää.

Yleisradio Oy

Yleisradio Oy (myöhemmin YLE) on vuonna 1926 perustettu julkisen palvelun yleisradioyhtiö, jonka pääomistaja on Suomen valtio. YLE:n toimintaa määrittelee Laki Yleisradio Oy:stä, ja sen toiminta rahoitetaan pääosin Suomen kansalaisten maksamalla tv-lupamaksulla. YLE:llä on neljä tv-kanavaa: YLE TV1, YLE TV2, YLE Teema ja YLE FST5 sekä kuusi radiokanavaa: YLE Radio 1, YleX, YLE Radio Suomi maakuntaradioineen, YLE Puhe, YLE Radio Vega ja YLE Radio Extrem. YLE:n palveluihin kuuluvat myös teksti-tv ja internetsivusto yle.fi. Toimitusjohtajana toimii Mikael Jungner, mutta YLE:n ylin päättävä elin on eduskunnan valitsema hallintoneuvosto. YLE on Euroopan yleisradioliitto EBU:n jäsen. (Yleistä Ylestä n.d.)

YLE:n toimintaa ja ohjelmistoa säätelee Laki Yleisradio Oy:stä. Julkisen palvelun (engl. *public service*) tv-ohjelmistoon kuuluu mm. uutisia, asia-, kulttuuri- ja ajankohtaisohjelmia, draamaa, urheilua sekä lastenohjelmia. YLE:n strategian mukaan vähintään puolet tv-ohjelmista on kotimaisia ja valtaosa eurooppalaisia. Suomen- ja ruotsinkielisten sisältöjen lisäksi YLE tarjoaa mm. saamen-, romanin- ja viittomakielisiä palveluja. (Yleistä Ylestä n.d.) Lain mukaan ”yhtiön (YLE:n) tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin” (L 19.8.2005/635). Vuoden katsotuin tv-ohjelma Suomessa on perinteisesti ollut YLE:n televisioima Linnan juhlit eli Suomen tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto.

YLE TV2:n lastenohjelmat

YLE TV2 on kanavaprofiililtaan ”koko Suomen kanava”, muun muassa siksi, että se on ainut valtakunnallinen tv-kanava, joka toimii pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Valtaosa TV2:n kotimaisesta ohjelmistosta, kuten lastenohjelmatkin, tuotetaan pääosin TV2:n toimintakeskus Tohlopissa Tampereella.

Lastenohjelmien tuotanto on turvattu Laissa Yleisradio Oy:stä, sillä sen mukaan julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mm. tulee erityisesti painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja (L 19.8.2005/635). YLE:n oman Yleisökertomus

2007:n mukaan ”YLE:n lastenohjelmiin liitetään vahvoina ominaisuuksina sekä väkivallattomuus että turvallisuus. Lisäksi vanhemmat kokevat YLE TV2:n lastenohjelmat selkeästi lapsia arvostavina, viihdyttävinä ja kehittävinä.” Näkemys perustuu TNS Gallupin YLE:lle tekemään ’2–9-vuotiaiden lasten vanhempien mielikuvat YLE TV2:n lastenohjelmista v. 2007’- tutkimukseen.

YLE:n lastenohjelmien periaatteet

- 1) YLE on lastenkulttuurin keskeinen toimija Suomessa.
- 2) YLE:n lastenohjelmissa lapsi on tärkein: Sisältöjen lähtökohtana ovat lapsen tarpeet.
- 3) Ohjelmisto rakentuu humanististen perusarvojen pohjalle ohjelmatyypeiltään ja sisällöiltään monipuoliseksi suomen- ja ruotsinkieliseksi ohjelmistoksi.
- 4) Lastenohjelmien sisällöissä korostuvat suhteet ihmiseen, kulttuureihin, luontoon, ympäristöön, tietoon ja tunteisiin.

Lähde: yle.fi/lapset

1.1 Hankkeen tausta

YLE TV2:n Lastenohjelmiin päädyin syyskuussa 2007 suorittamaan ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvaa harjoittelua. Helmikuussa 2008 sain samaisesta paikasta töitä, jotka jatkuivat heinäkuuhun 2009. Tuona aikana ehdin tutustua moniin Ylen lastenohjelmiin, jotka lähes kaikki kulkevat Pikku Kakkosen nimen alla. Pikku Kakkonen on yksi tunnetuimmista suomalaisista lastenohjelmista, joka tätä nykyä tulee arkipäivisin sekä aamulla että illalla ja viikonloppuaamuisin. Tyylliltään ohjelma edustaa makasiiniohjelmaa, joka koostuu juonnoista ja niiden väliin sijoitetuista ohjelmista, yleensä sarjamuotoisista. Pikku Kakkonen on lastenohjelmien ”veteraani”, pisimpään Suomessa esitetty lastenohjelma, ensimmäinen lähetys kun nähtiin jo vuonna 1977. Pikku Kak-

konen on siis ollut osana suomalaisten lasten elämää jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan. Itse kuuluiin kohderyhmään 80- ja 90-luvuilla.

Ohjelmaidea alkoi muhia päässäni keväällä 2009, kun lastenohjelmien päällikkö Teija Rantala piti lastenohjelmien toimitukselle ideointitekniikkakoulutuksen. Koulutuksessa esiteltiin erilaisia ideointitekniikoita, ja ryhmissä keksittiin ohjelmaideoita tekniikkojen mukaisilla tavoilla. Omassa ryhmässäni tärkeimmiksi aiheiksi nousivat lasten oma tekeminen, eräänlainen tee-se-itse-kulttuuri ja mm. lasten omien esitysten, kerhojen ja muiden puuhien esiintuominen. Lapsia kuitenkin kiinnostaa nähdä televisiosta toisia lapsia, esimerkiksi Warnerin teoksen suomenkielisen laitoksen (Suoninen 1996) mukaan mielekkään katselukokemuksen kannalta on tärkeää, että lapsen on mahdollista samastua johonkin televisio-ohjelman henkilöhaamoon.

Varsinkin pienimmille lapsille, joiden kyky asettua toisen ihmisen asemaan on rajallinen, on tärkeää, että ohjelmassa esiintyy hänen kanssaan riittävän samankaltainen henkilöhaamo. Lapset samastuvatkin yleensä eläinhaamoon tai itsensä kanssa suunnilleen samanikäiseen ja samaa sukupuolta olevaan lapsihaamoon. (Suoninen, 1996, 66.)

Ideointitekniikkakoulutuksen jälkeen aloinkin mielessäni pohdiskella mahdollisia aiheita, joista pieniä lastenohjelmia voisi tehdä. Jo harjoitteluni aikana olin ollut erittäin tiiviisti mukana tekemässä Neppajymykerho-nimistä kerhotyyppistä lastenohjelmaa, jossa lasten omaa roolia ja osallistumista on haluttu korostaa. Harjoittelun jälkeen työskentelin ohjelman kuvaussihteerinä puolentoista vuoden ajan, joten tiesin hyvin, mitä ohjelma sisältää ja millaista sisältöä siihen on haluttu ottaa mukaan. Näin ollen ajattelin lasten omaa tekemistä kuvaavien ohjelmien soveltuvan erityisen hyvin juuri Neppajymyyn, joka on arki-aamujen Pikku Kakkosissa ja internetissä lähetettävä ohjelma. Onnekseni idea sopi myös tuottaja Teija Ryösälle, joka on aiemminkin halunnut ohjelmaan mukaan lasten omaa ääntä, tekemistä ja osallistumista.

Joitakin vastaavia insertityyppisiä sarjoja Neppajymyssä on nähty aiemminkin, esimerkiksi Johanna Smithin kuvaamat lapsi-insertit, jotka alun perin oli suunniteltu käytettäväksi Mimi ja Kuku-nimisessä pienten lasten ohjelmassa. Ne kuvaavat lasten arkitekemistä, kuten leikkimökin siivoamista tai omenapiirakan leipomista, ja oma alkuperäisideani oli enneminkin tuoda lapsia ”pikku

estradille”. Kukapa meistä ei pienenä ole pakottanut vanhempiaan näytelmiensä tai laulujensa yleisöksi?

Alkuperäisideani ”pikku estradista” ei onneksi sitonut käsiäni liikaa, vaan käytännössä kuvasimme (ja kuvaamme) myös arkisempia asioita. Suunnitelmani pienimuotoinen tv-ohjelma tarjoaa joka tapauksessa mahdollisuuden esittää nimenomaan lasten omia juttuja, lyhyesti tosin, sillä Neppajymyn koko ohjelmapaikka on kestoaltaan noin viisi ja puoli minuuttia (5:30), sisältäen juonnott ja päivän ohjelman (insertin). Luvassa ei siis ole niitä tunneiksi venyviä draamoja, joita ainakin itse esitimme tätimme aitan yläparvekkeelta.

1.2 Neppajymykerho

Neppajymykerho on Pikku Kakkosen kerho-ohjelma, joka tulee arki-aamujen Pikku Kakkosissa ennen kello kahdeksaa. Sitä juontavat vuorotellen Jyrki Laaksonen, Pupu Neponen (nuken äänenä ja aivoina Anu Tuomi-Nikula) ja Tinja Ruusuvuori. Kestoltaan Neppajymy on noin viisi ja puoli minuuttia, ja yleensä ohjelma sisältää yhden insertin. Ohjelman lopussa annetaan aina tehtävä (askartelu, nettitehtävä, muu), jonka voi käydä klikkaamassa suoritetuksi Neppajymykerhon internetsivuilla. Ohjelman voi katsoa viikon ajan Neppajymykerhon sivuilta ja Yle Areenasta. Myös tehtäväohjeet löytyvät tarkemmin internetsivuilta.

Neppajymykerhon historia ei ole vielä järin pitkä. Ensimmäinen lähetys nähtiin 1.1.2008, jolloin Pikku Kakkonen alkoi tulla arki-iltojen ja viikonloppuaamujen lisäksi myös arki-aamuisin. Se luotiin ikään kuin kerhoksi niille lapsille, jotka esimerkiksi äidin tai isän kotonaolon takia eivät mene päiväkotiin tai kerhoon kodin ulkopuolelle. Kerhomaisuuden takia ohjelman rakenteeseen kuuluu päivän tehtävän antaminen. Tehtävän antaminen aktivoi lasta osallistumaan Neppajymykerhon toimintaan. Internetsivuilla on kuvagallerioita, joihin lapset saavat piirustuksiaan lähettää, joko käyttämällä sivujen omaa piirustusohjelmaa (joka on käytössä silloin, kun joku juontajista on antanut kerholaisille piirustustehtävän) tai lähettämällä Neppajymykerhoon ihan oikeaa postia. Neppajymykerhon internetsivut löytyvät osoitteesta www.yle.fi/pikkukakkonen.

Lapsen osaa Neppajymykerhossa on haluttu korostaa myös esimerkiksi siten, että juontaja-Jyrki on pyytänyt lapsia lähettämään omia askarteluohjeitaan hänelle, jotta hän voi sitten opettaa kyseisen askartelun kaikille lapsille, jotka ohjelmaa katsovat. Tinja Ruusuvuoren juontamissa ohjelmissa on käytetty pieniä lapsi-inserttejä osana ohjelmaa: lapset ovat esimerkiksi kommentoineet jotain tiettyä asiaa ja näitä pätkiä on leikattu juontojen sisään. Muutamia ohjelmia on myös kuvattu lasten kanssa päiväkodissa tai muissa studion ulkopuolisissa paikoissa, kuten museon lelunäyttelyssä.

1.3. Neppajymykerhon insertit

Neppajymyn ohjelmapaikan kesto antaa päivän ohjelmalle jonkinlaiset raamit, mutta myös vapauden tehdä vaihtelevankestoisia pikku ohjelmia tietyllä skaalalla, aina muutamasta kymmenestä sekunnista muutamaan minuuttiin, sillä juonnotkin ovat joskus pitkiä ja joskus lyhyitä, aiheesta ja juontajasta riippuen. Neppajymyn juontajista Pupu Neposen (Anu Tuomi-Nikula) juonnot venyvät kokemuksen mukaan pisimmiksi, joten hänen juontamissaan ohjelmissa päivän ohjelman kesto ei saisi olla kovin pitkä. Päivän ohjelmia (inserttejä) esittää tänä nykyä vain Pupu Neposen ja Tinja Ruusuvuoren juontamissa Neppajymy-ohjelmissa. Jyrki Laaksosen askarteluaiheisista ohjelmista insertit on jätetty pois alkuperäisestä mallista poiketen.

Inserttejä päivän ohjelma-paikalle ei ole toistaiseksi tehty ns. mittatilaustyönä, vaan materiaalina on käytetty hyvin paljon muun muassa Euroopan yleisradioliitto EBU:n kautta saatua vaihtomateriaalia, joka toimii sillä periaatteella, että kukin yleisradioyhtiö vie Erfurt-lastenohjelmavaihtoon omaa materiaaliaan ja saa vaihdossa muiden maiden materiaalia. Erfurt-vaihdosta Neppajymyyn on saatu mm. BBC:n tuottamia Sininen lehmä (Blue Cow)-animaatioita, mutta toki myös monenlaisia yksittäisiä ohjelmia, joista osa on käytetty sellaisenaan ja osaa on työstetty vielä editissä eli leikkaamossa. Muita sarjoja, joita Neppajymykerhossa on nähty päivän ohjelmana, ovat mm. Onnea on..., Hertan maailma, Kuvat liikkuvat ja Mitä opin tänään. Nämä edellä mainitut ohjelmat ovat pääosin kotimaisia, joko Ylen omaa tuotantoa tai tilattuja ohjelmia.

Suurimman rajoitteen Neppajymyn inserteille, eli päivän ohjelmille, antaa siis aika. Vuonna 2008 ja 2009 kuvatuissa ohjelmissa päivän ohjelman (insertin) kesto vaihtelee noin minuutin ja neljän minuutin välillä. Kestoltaan neljäminuuttinen insertti alkaa tosin olla tälle ohjelmapaikalle melkoisen pitkä. Kestoltaan pisimmät Neppajymyt ovat noin 6:45-luokkaa, jolloin ohjelman sijoittaminen aamun Pikku Kakkoseen voi tehdä tiukkaa. Esimerkiksi aamun Pikku Kakkosella on tietty ohjelma-aika, jota ei saisi ylittää, mutta se pitäisi yrittää mahdollisimman täydellisesti täyttää. Jos ohjelma-aika alitetaan, voidaan sitä täyttää esimerkiksi tulevien ohjelmien trailereilla, mutta jos se ylitetään, niin astutaan ikään kuin muiden ohjelmien varpaille. Ja jos Pikku Kakkosen osaohjelmat venyvät liikaa, ei juontajalle jää tarpeeksi juontoaikaa kuljettaa lasta ohjelmien välillä.

2 LAPSET JA TELEVISIO

Televisio on Heikki Kuutin (2006, 224) Uuden mediasanaston mukaan:

- 1) *Yksisuuntainen, kuvaa ja ääntä välittävä viestintäväline, joka toimii elektromagneettisen tai aaltolähtäjän avulla. Äänikuvia voidaan siirtää kaukasiin kohteisiin reaaliaikaisista tai tallennetuista tapahtumista sähköisen viestintäjärjestelmän avulla.*
- 2) *Televioliöhetyksiä vastaanottava elektroninen laite.*
- 3) *Viestintäteollisuuden haara, joka tuottaa tälle mediavälineelle ohjelmia.*
- 4) *Yleisradiotoiminnan muoto (signaalit tv-aseemilta tv-vastaanottimeihin), jossa radioaaltoja käytetään kuvaohjelmien välittämiseen.*

Lehtipuun (2006) teoksessa esitellyn yhteiskunta- ja mediakriitikko Neil Postmanin näkemyksen mukaan ”television tärkein tehtävä on tuottaa mielihyvää mainoslähetysten välissä”. -- Hänen mielestään varsinaisia lasten ohjelmia ei enää ole, vaan kaikki on tarkoitettu kaikille. (Lehtipuu 2006, 29)

Olipa Postmanin näkemyksestä mitä mieltä hyvänsä, televisio on monien tutkimusten mukaan kiistatta lasten eniten suosima media (Lahikainen, Pennonen, Valkonen 2005, 54). Se on olennainen ja luonnollinen osa ympäristöä, johon lapsi syntyy ja jossa hän elää. Useimmissa kodeissa on vähintään yksi televisio: Tilastokeskuksen mukaan televisiovastaanotin löytyi vuonna 2008 92%:lta suomalaisista kotitalouksista (Eräiden laitteiden yleisyys kotitalouksissa 1998–2008 2009). Keskimääräinen kanavaluku kaikissa Suomen talouk-

sisä vuonna 2008 oli 13 (Kotitalouksien tv-kanavat 2000–2008 2009). 2000-luvun kuluttajalla siis on mitä valita ja katsoa – tai pitää päällä. Monissa kodeissa televisio avataan heti töistä, päiväkodista tai koulusta kotiin tullessa ja pidetään auki koko illan, vaikkei sitä välttämättä aktiivisesti katsota. Suoninen (1993, 85) kutsuu ilmiötä television muuttumiseksi audiovisuaaliseksi tapetiksi.

Televisioyleisönä lapset ovat aktiivisia ja osaavia toimijoita (Lahikainen ym. 2005, 57), ei esimerkiksi ole kovinkaan epätavanomaista että juuri lapsi on perheen digiboksiexperti. 2000-luvun lapsi on syntynyt maailmaan, jossa useimmilla talouksilla on tietokone, internetyhteys ja televisio. Lahikainen ym. (mts. 58) toteavat, että lasten arki on entisestään teknologisoitunut ja medioitunut. ”Tästä syystä lasten kokemukset maailmasta ja heidän tapansa hahmottaa ympäröivää todellisuutta tapahtuvat yhä useammin medioiden välityksellä.”

Mikä merkitys televisiolla siis on lapselle? Suonisen (1993, 87) mukaan tavalliselle terveelle pikkulapselle televisio on vain osa arkielämää siinä missä muutkin toiminnot ja leikit. ”Tutkimusten mukaan televisio saattaa olla lapselle mieluinen kumppani, mutta mieluisinta puuhaa se (television katsominen) ei lasten mielestä yleensä ole” (Lahikainen ym. 2005, 91). Olettaisin, että lasten elämässä leikkiminen on yhä ylitse muiden, eikä media voi sitä syrjäyttää.

Televisio saattaa kuitenkin korvata lapsille leikkitovereita silloin, kun nämä syystä tai toisesta ovat saavuttamattomissa. Televisionkatselu ja televisiohahmot ovat erityisen tärkeitä lapsille, jotka asuvat eristyksissä muista lapsista. (Suoninen 1996, 107)

Miksi televisiota katsotaan? Suoninen (1993, 21) toteaa, ettei lapsi katsele televisiota katselun itsensä vuoksi, vaan sen hyödyn ja nautinnon vuoksi, joka televisionkatselusta välittömästi tai välillisesti syntyy. Kyllähän me aikuisetkin ensisijaisesti haluamme viihtyä ruudun ääressä. Suonisen mukaan televisionkatselu on mielikuvitusleikki sinänsä (1993, 87).

Mistä elementeistä lapset tv-ohjelmassa pitävät? Lapset pitävät tv-ohjelmien jännittävydestä, mutta jos jännitys muodostuu peloksi, ohjelmasta ei pidetä (Suoninen 1993, 37). Muistan itsekin pelänneeni Pikku Kakkosessa seikkailutta Röllä, enkä ole asian kanssa yksin. Myös Muumien Mörkö mielletään

pelottavaksi hahmoksi (Hirsimäki 2008). Suonisen (1993, 25) tutkimuksessa todetaan, että kaikkein pienimmät lapset kiinnostuivat *vain* ohjelmista, joissa esiintyi *oikeita lapsia*. Vanhemmilla lapsilla se ei ollut välttämätöntä, mutta lasten mukanaolo lisäsi ohjelman kiinnostavuutta.

Kaikkein pienimpien tv-katsojien mieltymykset vaihtelevat isommista lapsista jo esimerkiksi keskittymiskyvyn rajallisuuden takia. Tästä syystä viisi-kymmenminuuttiset pätkät ovat 3-4-vuotiaille sopivia. Suonisen mukaan pienimmät lapset myös esimerkiksi pitävät enemmän nukkeanimaatiosta (esim. Nalle Luppakorva) kuin tavallisista piirretyistä. (Mts. 24–25) Lyhyistä pätkistä koostuvat makasiiniohjelmat ovat pikkulasten lempiohjelmiä (mts. 40). Esimerkiksi Pikku Kakkonen edustaa tyyliltään makasiiniohjelmaa. ”Pienimmille lapsille katselutuokio tutun televisiotädin tai –sedän seurassa voi jopa tarjota positiivisia tuntemuksia itsenäisyydestä: tämä on minun juttuni ja tästä minä selviän yksinkin” (mts. 85).

Lapset pitävät myös (makasiini)ohjelmien jatkuvuudesta, tuttuudesta ja turvallisuudesta. Lastenohjelmien juontajat ovat lapsille yhtä tuttuja kuin oman päiväkodin hoitotädit ja –sedät, ja jokaisella lapsella on heissä omat suosikkinsa. (Suoninen 1993, 24)

Suonisen (1993, 25) mukaan tutuista televisiohahmoista saattaa tulla lapsille hyvinkin tärkeitä. ”Hahmot ovat kuin oikeita ihmisiä, joiden kanssa saatetaan seurustella ja jakaa iloja ja suruja.” Lahikainen ym. ovat todenneet, että mediahahmot voivat esimerkiksi ilmetä painajaisunen ahdingon pelastajana (2005, 90), painajaisten aiheuttamisen lisäksi tietenkin. Lapsuuteni lastenohjelmien suosikkiahmoja olivat mm. Rölli (pelottavuudestaan huolimatta), Pelle Hermanni ja Ransu, nykyään suosittuja YLE:n lastenohjelmien hahmoja ovat esimerkiksi Pupu Neponen ja Katti Matikainen.

Suoninen (1993) toteaa lasten televisio-ohjelmien ymmärtämisen tason paranevan koko heidän kehityksensä ajan. Suuri harppaus televisio-ohjelmien ymmärtämisen tasossa tapahtuu lasten ollessa n. 6-7-vuotiaita eli suunnilleen koulunaloittamisiässä. (Suoninen 1993, 10)

Televisio voi toimia myös sosiaalisen oppimisen edistäjänä – niin hyvässä kuin pahassa. Lapsi voi oppia hyödyllisiä taitoja, joita hän käyttää hyväkseen toimintansa suunnittelussa, tai hän voi ratkaista kavereiden kesken syntyviä ristiriitoja käyttämällä televisiosta oppimiaan taistelutaitoja. (Lahikainen ym. 2005, 90)

Millaiset elementit kannattaa pitää mielessä lastenohjelmia tehdessä? Suonisen (1993, 84) mukaan lasten mielestä televisio-ohjelman pitää tarjota sekä liikkuvaa kuvaa että elävää ääntä. Suonisen teoksessa esitellyn Cullingfordin (1984) näkemyksen mukaan lapset pitävät ohjelmista, jotka nojautuvat enemmänkin kuvaan kuin puheeseen. Huonot ohjelmat jaotellaan tylsiin ja pelottaviin. Tylsiä ovat esimerkiksi aikuisten puheeseen perustuvat ohjelmat. (Suoninen 1993, 36). Suonisen 1993 julkaistussa tutkimuksessa, jonka tutkimusaineisto kerättiin vuonna 1988, osaa Pikku Kakkosen ja Puoli kuuden (molemmat YLE:n lastenohjelmia) ohjelmista pidettiin tylsinä, mutta se ei ilmentynyt ohjelman katsomatta jättämisenä. Tylsyys ei niinkään johtunut aiheista, vaan käsittelytavoista, esimerkiksi pysäytetyistä kuvista ja yliyksinkertaistetuista selostuksista. (Mts. 36–37) Lastenohjelman tekijän on siis hyvä muistaa hyödyntää välineen audiovisuaalisuus.

2.1 Lastenohjelmien tarjonta Suomessa (2009)

Oman lapsuuteni kotimaisista lastenohjelmista muistan nimeltä TV1:n Puoli kuuden ja TV2:n Pikku Kakkosen. Yleisradion suomenkielisten lastenohjelmien historiaa opinnäytetyössään tutkineen Henna Toivasen mukaan vuonna 1986 Yleisradiossa päästiin sellaiseen tilanteeseen, että se pystyi tarjoamaan lapsille suomenkielistä lastenohjelmaa jokaisena viikonpäivänä (Toivanen 2005, 64). Lisäksi omasta lapsuudestani muistan viikonloppuisin tulleen lähinnä ulkomaista animaatiota myös Kolmoskanavalta, kolmannelta tv-kanavalta, joka oli toiminnassa vuosina 1986–1992. Nykyisin tuntemamme MTV3 sai oman toimilupansa ja kokonaisen kanavan käyttöönsä vasta vuonna 1993, sitä ennen MTV toimi YLE:n TV1:n ja TV2:n ”alivuokralaisena” sekä Kolmoskanavalla, jonka alkuperäisiä omistajia olivat YLE, MTV ja Nokia. Neljäs valtakunnallinen tv-kanava Nelonen aloitti sekin vasta 90-luvulla, vuonna 1997. Paljon on kuitenkin tapahtunut sitten 80- ja 90-lukujen.

Valtakunnallisia tv-kanavia ei enää ole vain kaksi, kolme tai neljä. Suomessa siirryttiin digitaalisiin tv-lähetysiin 31.8.2007 ja analoginen tv-verkko suljettiin. Digitaalisen television myötä valtakunnallisten kanavien määrä lisääntyi ja markkinoille tuli kokonaan lapsille suunnattuja kanavia. Digiboksin kautta,

maksua vastaan, lastenohjelmia tarjoavat lastenkanavat Sub Juniori, Nickelodeon ja Disney Channel. Pääosa ohjelmistosta näyttää olevan ulkomaista animaatiota, Sub Juniorilla on kuitenkin myös kotimaista ohjelmistoa sekä omat suomalaiset juontajansa. Lautasantennin kautta näkyviä lapsille suunnattuja satelliittikanavia ovat ainakin Disney Channel, Disney XD, Playhouse Disney ja Cartoon Network.

Disneyn ohjelmistoa on Suomen lastenohjelmamarkkinoilla myös sen omien kanavien ulkopuolella. Nelonen esittää mm. Disneyn Aladdinia, Liloa ja Stichia, Timonia ja Pumbaa sekä Mikki Hiiren kerhotaloa. Nelosen internetsivuilla esitellyistä lastenohjelmista lähes kolmasosa onkin Disneyn otsikon alla. YLE TV2:n Pikku Kakkosen ohjelmistossa on tällä hetkellä Disneyltä ainakin Jojon sirkus.

Sub Juniorin ohjelmistosta valtaosa on ulkomailta ostettua animaatiota. Kotimaisia poikkeuksia ovat ainakin Onnenpäivä, Postipäivä, Mun oma lemmikki ja Ti-Ti Nalle: Karaoke. Omasta mielestäni kiinnostavaa Juniorin tarjonnassa on, että kanavalla esitetään monia lähes klassikkoaseman saaneita piirrettyjä, jotka ovat itsellenikin tuttuja omasta lapsuudesta. Näitä ovat esimerkiksi Maija Mehiläinen, Ville Vallaton ja Myyrä. Osa Juniorin ohjelmista on katsottavissa myös emokanava MTV3:n puolelta, kuten Seikkailija Dora ja Chuggington. Juniorin lähetykset alkavat päivittäin klo 6 ja viimeinen ohjelma alkaa noin klo 19.55. MTV3:lla esitettävistä lastenohjelmista vain Staraoke-laulupeli näyttäisi olevan kotimaista tuotantoa. Nähtäväksi jää, millaisia lastenohjelmia (ja minkä verran) tarjoaa vuoden 2009 lopussa aloittava uusi tv-kanava SuomiTV.

Maksuttomista tv-kanavista MTV3 tarjoaa lastenohjelmia viikonloppuaamuisin ja Sub päivittäin arkiaamuisin, muina päivinä kanavilla on tarjolla Juniorin nettisivujen tv-oppaan mukaan ”vain tylsiä aikuisten ohjelmia”. Nelosen lastenohjelmistoon kuuluu Subin ja MTV3:n tavoin lähinnä ulkomaisia animaatiotarjoja ja lähetyksajankohta on Subin tavoin arkiaamuisin. Nelosella lastenohjelmia on tarjolla arkiaamuisin klo 7-8, Subilla klo 7-7.50 ja MTV3:lla viikonloppuaamuisin kestoiltaan vaihtelevasti, tämän hetken ohjelmatiedon mukaan lauantaisin alkaen klo 7.50 ja sunnuntaisin alkaen klo 7.20. YLE TV1:llä ei ole enää omia lastenohjelmiaan, vaan Yleisradion suomenkielisiä lastenoh-

jelmia esitetään tätä nykyä vain TV2-kanavalla. Ruotsinkielisiä lastenohjelmia esitetään YLE FST5-kanavalla päivittäin.

1.1.2008 YLE TV2:lla alkoivat Pikku Kakkosen arki-aamulähetykset arki-iltojen ja viikonloppuaamujen Pikku Kakkosten lisäksi. TV2:n lastenohjelmien toimitus tuottaa kotimaista ohjelmaa vuoden jokaiselle päivälle. Arki-aamuisin täytettävänä on klo 6.50-9 välinen aika ja arki-iltaisoin Pikku Kakkosella on n. 35 minuutin ohjelmapaikka alkaen noin klo 17.20. Pikku Kakkosta edeltää ohjelmapaikka, jota kutsutaan Pikku Kinoksi. Pikku Kinossa esitetään animaatioita alkaen klo 17, joten käytännössä arki-iltaisoin lastenohjelmia TV2:lla on tarjolla klo 17–18. Lauantaiaamuisin Pikku Kakkonen alkaa klo 7.45 ja sunnuntaisin klo 8.00 kestäen yhdeksään saakka, jolloin vuoron saa vähän vanhempien lasten ohjelma Galaxi, jota ohjelmatiedoissa luonnehditaan ”koululaisten omaksi aamu-tv:ksi”. Galaxi, myös TV2:n lastenohjelmien tuottama ohjelma, vuorostaan kestää n. klo 10.25 asti.

Pääosa Suomessa näkyvistä lastenkanavien ja-ohjelmien tarjonnasta näyttää olevan ulkomaista piirrosanimaatiota, mikä puoltaakin paikkaansa esimerkiksi sillä, että Suonisen mukaan piirretyillä ohjelmilla on erityistä merkitystä vasta mediataitojaan opetteleville lapsille, sillä ne ovat ainoa ohjelmatyyppi, joka tunnistetaan selkeästi ja yksiselitteisesti keksityksi (Suoninen 1993, 29). Suoninen (1993) on havainnut myös, että lastenohjelmien tarjonnan koostuessa niin yksipuolisesti piirretyistä ohjelmista, ovat lapset oppineet pitämään lastenohjelmaa ja piirrettyä lähes synonyymeina: kaikki animaatio-ohjelmat mielletään lastenohjelmiksi (mts. 27). Tämä on jossain määrin voinut tuoda vanhemmille kasvatuksellisia haasteita esimerkiksi South Park-animaation kohdalla, sillä se on kieleltään ja sisällöltään selvästi aikuisille tarkoitettu ohjelma. Nixonin (2002, 96) mukaan kahdeksanvuotiaiden päähenkilöiden käyttäminen aikuisille suunnattua sisältöä sisältävässä ohjelmassa on ilmeinen ongelma. Muita piirrosanimaatioita, jotka lapsia viehättävästä ulkoasusta huolimatta ovat sisältönsä puolesta tarkoitettu vanhemmille katsojille, ovat mm. Ren & Stimpy, Beavis & Butt-Head, Futurama ja Kukkulan Kuningas. Suositut Simpsonitkaan eivät aiheiltaan sovi perheen pienimmille. Edellä mainittujen sarjojen seuraamiseen vaaditaan tekstitysten lukutaitoa, joka Suonisen (1996, 110) mukaan on eräs tärkeä tekijä suomalaisen lapsen televisionkatselussa: ”Kun lapsi oppii

lukemaan riittävän hyvin kyetäkseen itse seuraamaan vieraskielisten ohjelmien tekstitystä, hänelle tarjolla oleva ohjelmavalikoima moninkertaistuu.”

2.2 Mitä lastenohjelmia suomalaislapset katsovat?

Finnpanel Oy on yritys, joka mittaa suomalaisten television katselua ja radion kuuntelua. Vuonna 1987 käyttöön otettu TV-mittaritutkimusjärjestelmä mittaa television katselua elektronisesti 1100:ssa satunnaisesti valitussa taloudessa ja otos edustaa tutkimuksessa kaikkia suomalaisia tv-talouksia. Tutkimuksen tilaajia ovat YLE, MTV3, Nelonen ja Markkinointiviestinnän Toimistojen Liitto MTL. TV-mittaritutkimukseen osallistuvat neljä vuotta täyttäneet tutkimustalouden jäsenet, joten aivan perheen pienimpien televisionkatselua TV-mittaritutkimus ei mittaa. Lastenohjelmien TV-mittaritutkimuksen kohderyhmä on 4-14-vuotiaat.

Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen mukaan YLE TV2:n koululaisille suunnattu Galaxi-ohjelma on ollut kuluvana vuonna kolme kertaa kuukauden suosituin lastenohjelma: helmi-, elo- ja syyskuussa. Samalta kanavalta tuleva Muumi-laakson tarinoita on ollut kuukauden suosituin kahdesti, huhti- ja heinäkuussa. Suurin lastenohjelmien keskikatsojamäärä on osunut lauantaina 29.8.2009 ulostulleelle TV2:n Galaxille, joka on elokuun ja toistaiseksi koko kuluvan vuoden katsotuin lastenohjelma 120 000:n keskikatsojamäärällään. Yli 100 000:n katselijan keskikatsojamäärään on Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen lastenohjelmien tutkimusryhmässä päästy kuluvana vuonna (tammi-syyskuussa) 19 kertaa. Tammi-maaliskuussa 2009 kunkin kuukauden 20 suosituinta lastenohjelmaa on tullut YLE TV2-kanavalta. Muina kuukausina (huhti-syyskuussa) 20 suosituimman lastenohjelman listalle on päässyt myös muutama MTV3:n ja Subin ohjelma, MTV3:n ohjelma yhteensä 20 kertaa ja Subin kahdesti.

Toistaiseksi katsotuimmat lastenohjelmat kuluvana vuonna 2009 Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen mukaan ovat YLE TV2:n Galaxi ja Muumi-laakson tarinoita. Kummatkin ohjelmat ovat olleet tammi-syyskuussa kahdenkymmenen katsotuimman lastenohjelman listalla yhdeksän (9) kertaa. Kahdeksan kertaa

kahdenkymmenen katsotuimman joukkoon ovat päässeet Animalia sekä Pertti ja Purtti-ohjelmat, jotka tulevat myös TV2-kanavalta. Yhteistä näille kaikille ohjelmille on kanavan lisäksi myös ulostuloajankohta, eli Animalian yhtä ”Top20”-sijoitusta lukuun ottamatta, viikonloppuaamu. Muita useita ”Top20”-sijoituksia keränneitä ohjelmia olivat mm. YLE:n Poinzi, Taikakaruselli, Samu ja Salla, Late Lammas, Hirveä Henri ja Touhukkaat. Muista kuin YLE:n lastenohjelmista eniten ”listasijoituksia” keräsi MTV3:n Teini-ikäiset Mutantti Ninja Kilpikonnat. Huomattavaa lastenohjelmien TV-mittaritutkimuksessa Pikku Kakkosen kannalta on, että ilmeisesti aamu-Pikku Kakkoset mitataan kukin omana osaohjelmanaan ja arki-iltojen Pikku Kakkoset yhtenä pakettina. Tämä johtuu siitä, että illan Pikku Kakkosen juonnot ja niiden väliin tulevat ohjelmat koostetaan jo studiossa tai editissä eli leikkaamossa valmiiksi kokonaisuuksiksi.

Kuukauden katsotuimmat lastenohjelmat kuluvana vuonna 2009 ovat olleet viikonloppuisin, joko lauantai- tai sunnuntai- aamuna, ulostulleita ohjelmia (Kts. taulukko 1). Suurin osa ”Top20”:een päässeistä katsotuimmista lastenohjelmista ovat muutenkin lauantaina tai sunnuntaina esitetyjä. Esimerkiksi elokuussa 2009 20:n suosituimman lastenohjelman listalle on päässyt vain yksi arkipäivänä (torstaina) esitetty ohjelma, TV2:n Utelias Vili, joka on makasiiniohjelma Pikku Kakkosta edeltävällä ohjelmapaikalla (klo 17) ulostullut ohjelma. Koko kuluvana vuonna kaikki yli 100 000:n keskikatsojamäärän keränneet lastenohjelmat olivat viikonloppuaamujen ohjelmistoon kuuluneita ohjelmia. Huhti-, kesä- ja heinäkuussa 2009 yksikään lastenohjelma ei tosin kerännyt yli 100 000:n keskikatsojamäärää. Kesä- ja heinäkuussa on lastenohjelmien katsojaluvuissa tapahtunut muutenkin notkahdus, mikä lienee selitettävissä lomajalla, jolloin mediankäyttö ei ole niin rutiininomaista kuin arkena. Elokuussa katsojaluvut ovat hiljaisemmän kesän jälkeen kääntyneet nousuun, keräten jopa 120 000:n keskikatsojamäärän (Galaxi 29.8.2009), mikä on siis toistaiseksi vuoden 2009 lastenohjelmien katseluennätys.

TAULUKKO 1. Katsotuimmat lastenohjelmat 2009 (tammi-syyskuu)

Ohjelma	Ulostulopäivämäärä	Keskikatsojamäärä
1. Galaxi	la 29.8.2009	120 000 katsojaa
2. Galaxi	la 7.2.2009	114 000
3. Hirveä Henri	la 7.2.2009	113 000
Hillitön hotelli	la 29.8.2009	113 000
4. Pikku Kakkonen	la 29.8.2009	110 000
5. Animalia	su 29.3.2009	109 000
Galaxi	su 17.5.2009	109 000
Late lammas	su 17.5.2009	109 000
6. Sakke	su 8.3.2009	104 000
Galaxi	su 27.9.2009	104 000
7. Poinzi	su 11.1.2009	102 000
Samu ja Salla	su 8.3.2009	102 000
Samu ja Salla	su 17.5.2009	102 000
Poinzi	su 27.9.2009	102 000

Lähde: Finnpanel

2.3 TV – viikonloppuaamujen lapsenvahti?

Mitä Finnpanelin TV-mittaritutkimustuloksista voi päätellä? Suurimmat lastenohjelmien katsojaluvut kerää selkeästi viikonloppuaamujen ohjelmisto. Suosio voisi selittyä esimerkiksi sillä, että vanhemmat arvostavat työviikon jälkeistä mahdollisuutta nukkua myöhempään kuin arkena ja antavat lapsille luvan viettää aamuaan tv:n lastenohjelmien parissa. Pienten lasten mediankäytölle on ominaista juuri luvanvaraisuus (Lahikainen ym. 2005, 64) ja television toimiminen lastenvahtina myönnetään (Suoninen 1993; Lahikainen ym. 2005).

Pikkulapsiperheissä-- Päivän rytmittämisessä käytetään hyväksi etenkin television tarjoamia mahdollisuuksia, kuten silloin, kun lapsella on lupa katsoa televisiota tai videoita sillä aikaa kun vanhemmat laittavat ruokaa tai siivoavat-- Vanhempien aikapula on

*merkittävä tekijä siinä, millaiseksi television rooli perheessä mää-
räytyy.* (Lahikainen ym. 2005, 64)

Ehkä viikonloppuaamujen korkeat lastenohjelmaluvut selittyvät tarjonnan lisäksi nimenomaan em. päivän ja arjen rytmittämällä. Ilman tarjontaa ei olisi katsojia ja huono tarjonta saisi kohdeyleisön äänestämään jaloillaan. Lahikaisen ym. (2005, 67) tutkimusten mukaan lapset kun siirtyvät tekemään jotain muuta, jos tv-ohjelma ei miellytä. Lapsen ei voi katsoa olevan passiivinen televisionkatselija, valitseehan hän senkin katseleeko tv:tä vai ei, ja jos katselee, niin minkä ohjelman hän valitsee (Suoninen 1993, 15). ”Lapset ovat aktiivisia jo asettautuessaan ruudun eteen, ja samoin katselun aikana” (Lahikainen ym. 2005, 67).

Tarjontaa viikonloppuaamuisin löytyy sekä YLE TV2:lta että MTV3:lta – ja jos käytössä on maksukanavia, niin vaihtoehdot vain lisääntyvät. Yksi selitys viikonloppuaamujen korkeille katsojaluvuille voi olla, että viikonloput ovat lapsillekin pääosin vapaa-aikaa, arki-aamuisin kun ohjelmassa on usein päivähoitoa ja arki-illat saattavat täytyä harrastuksista. Finnpanelin TV-mittaritutkimustulokset tuskin kertovat siis siitä, että viikonloppuaamuisin tarjonta olisi laadukkaampaa tai parempaa kuin arki-aamuisin tai –iltais. Korkeat katsojaluvut kertonevat ennemminkin oikeasta lähetysajasta kuin ohjelman miellyttävyydestä kohderyhmälleen. Viikonloppuaamu saattaa olla kaikin puolin otollisin mahdollinen aika esittää lastenohjelmaa, jos kriteerinä ovat mahdollisimman suuret katsojaluvut. Viikonloppuaamu onkin näiden TV-mittaritutkimusten perusteella lastenohjelmien *prime time*. Katsotuin ei kuitenkaan välttämättä tarkoita samaa kuin suosituin, suosiota kun voidaan mitata myös monilla muilla mittareilla kuin katsojaluvuilla. Katsotuin ohjelma ei esimerkiksi välttämättä kerää eniten positiivista palautetta, aiheuta suurinta kävijämäärää ohjelman nettisivuille tai – lähinnä kaupallisella puolella – myy eniten oheistuotteita.

2.4 ”Lapset vs. vanhemmat”

Täytyy muistaa, etteivät lapset tietenkään katso vain lastenohjelmia, vaikka ne on nimenomaan juuri heidän kohderyhmänsä mielessä pitäen tehty. On monista tekijöistä, eikä vähiten vanhemmista kiinni, mitä ohjelmia lapsen verkko-

kalvoille piirtyy. Aktiivisen katsomisen lisäksi tapahtuu passiivista tv:n katselua eli altistumista tv:n kuva- ja ääniaineistolle silloinkin kun tv:tä ei suoranaisesti katsota. On hyvin paljon vanhemmista kiinni rajoitetaanko lapsen tv:n katsomista (ja jos rajoitetaan, niin miten) ja mitä ohjelmista ehditään katsoa yhdessä lapsen kanssa. Suonisen (1993, 72) mukaan

pienetkään lapset eivät kaipaa seuraa helppotajuisten lastenohjelmien katseluun, mutta sen sijaan aikuisten ohjelmia katsoessaan lapset selvästi tarvitsevat ”tulkin” apua, kun juonenkäänteet, kuvakielen salat ja erikoistehosteiden merkitykset eivät selviä heille omin päin.

Nykyajan lapset eivät yksinkertaisesti voi välttyä näkemästä muitakin kuin lastenohjelmia. He ovat syntyneet televisioiden, tietokoneiden, kännyköiden ja pelikonsolien täyttämään maailmaan. ”Televisio on olennainen osa sitä ympäristöä, johon lapsi joutuu syntymästään lähtien totuttelemaan” (mts. 23). Lahikainen ym. (2005, 66) ovat todenneet tutkimuksessaan, ettei vanhemmilla yksinkertaisesti ole aikaa tutustua perinpohjaisesti siihen mediamateriaaliin, jota televisio tarjoaa lapsille. Näin ollen lapset saattavat vahingossa tai tahallaan tulla katsoneeksi sellaisia ohjelmia, jotka eivät ole heille soveltuvia. Uutisetkin, joita sentään näytetään monta kertaa joka päivä ja eri kanavilla, voivat tarjota lapsille liian rankkaa materiaalia.

Tutkimusten valossa näyttää siltä, ettei vanhemmilla ole aikaa seurata, mitä heidän lapsensa tv:stä katsovat. Lastenohjelmat ovat kuitenkin ohjelmia, joita lasten annetaan katsoa ilman valvontaa, turvallisin mielin. Tosin Lahikaisen ym. (2005, 73) mukaan ”juuri ne elementit, jotka aikuisia usein lastenohjelmisissä huolestuttavat ovat niitä tekijöitä, jotka saattavat viehättää lapsia”. Vanhemmat tahtoisivatkin lastensa katsovan sellaisia ohjelmia, jotka jollain tavalla tukisivat ja edistäisivät lasten kehitystä (Lahikainen ym. 2005, 85). Aika moni meistä aikuisistakin katsoo ”hömppää”, mutta vastaa kysyttäessä katsovansa ”laatudokumentteja ja ajankohtaisohjelmia.” Suhtautumisia ja suhteita televisioon on varmasti niin monia kuin katselijoitakin, olivatpa he sitten lapsia tai aikuisia. Lahikaisen ym. mukaan kuitenkin lapset itse näyttävät pitävän televisionkatseluaan positiivisena ja ongelmattomana, kun taas aikuiset näyttävät usein korostavan siihen liittyviä uhkia (Lahikainen ym. 2005, 90).

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Miten projekti eteni

Idea, joka on kaiken lähtökohta, sai siis alkunsa keväällä 2009. Elokuuhun asti se oli kuitenkin vain idea, jonka ainoa tallennuspaikka oli oma pääni. Kesä oli hyvin kiireinen työskennellessäni toisessa lastenohjelmien tuotannossa Joulukalenterissa, enkä siis ehtinyt laittamaan tikkua ristiin opinnäytetyön tai ohjelmaidean edistämiseksi. Heinäkuun viimeisenä päivänä oli viimeinen työpäiväni kuvaussihteerinä lastenohjelmissa, ja sen jälkeen aloin 1,5 vuoden jälkeen taas päätoimiseksi opiskelijaksi.

Ehdotin ideaani opinnäytetyöstä ensin lastenohjelmien päällikölle Teija Rantalalle (13.8.2009), joka näytti hankkeelle vihreää valoa ja kehotti olemaan yhteydessä tuottaja Teija Ryösään. Rantalalle lähettämässäni sähköpostissa olin arvellut kyseisen kaltaisen materiaalin sopivan ensisijaisesti Neppajymykerho-ohjelmaan, siksi yhteydenottokehotus Teija Ryösään, joka on Neppajymyn ja arki- sekä viikonloppuaamujen Pikku Kakkosten tuottaja. Teija Ryösän vastaus sähköpostitse lähettämäni ideaan oli suureksi ilokseni myöntävä. Hän lähestyi minua sähköpostin välityksellä 1.9.2009 vastaten: ”Kuulostaa oikein hyvältä idealta tehdä lasten kanssa inserttejä Neppajymyyn”, mikä oli tietenkin mukava kuulla.

Samassa yhteydessä hän myös kyseli tarvittavia resursseja. Yleensä kun tämänlaisia kuvauksia tehdään, mukaan Yle Tuotannon puolelta bookataan kuvaaja ja äänitarkkailija. Kamerana käytetään yleensä eng (eli *electric news gathering*)-kameraa. On myös mahdollista kuvata pienemmin resurssein, sillä lastenohjelmien toimituksella on pienempiä kameroita, joita saa lainata. Samassa sähköpostissa Teija Ryösä ehdotti mahdollista yhteistyötä Jarkko Virtasen kanssa, jolla on aikaisempaa kokemusta vastaavanlaisista kuvauskeikoista Neppajymyyn ja nimenomaan lastenohjelmien omalla kameralla. Hän on myös leikannut inserttejä Avid-leikkausohjelmalla ja itse asiassa tehnyt Neppajymy-ohjelman tunnuksen. Tunsin Virtasen entuudestaan ajalta, jolloin työskentelin lastenohjelmissa. Hän oli kuitenkin koulukiireidensä takia

estynyt tulemaan tähän projektiin mukaan ja ehdotti tilalleen entistä luokkaveriaan Arttu Nevanperää, joka on Virtasen tapaan valmistunut medianomiksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta. Otinkin sitten yhteyttä Nevanperään, joka oli kiinnostunut tekemään tätä projektia kanssani. Ensimmäinen kuvauskeikkamme oli monen mutkan jälkeen 15.10.2009, jolloin menimme kuvaamaan tuttavaperheeni kolmea lasta Lempäälään. Materiaalia kertyi kahden kasetin verran eli yli tunti. Samana iltana katsoimme materiaalit läpi ja pääsimme leikkaamaan ensimmäistä inserttiä. Seuraavana päivänä 16.10. jatkoimme ja saimme suhteellisen valmista jälkeä, lisättyä jopa äänitehosteita. Maanantaina 19.10. katsoimme työmme uudestaan, viikonlopun yli levännein silmin.

Vaikka ensimmäinen insertti on valmis, työ on vasta alussa. Jo pelkkä materiaalin läpi katsominen oli erittäin hyödyllistä, siinä näki, mikä toimii ja mikä ei, esimerkiksi millaisia kuvia tarvitaan enemmän tulevaisuuden inserteissä. Kuvauskeikka oli Nevanperällekin pitkästä ajasta ensimmäinen ja kamera ei ollut ihan vanha tuttu, joten seuraavaksi kerraksi on meillä molemmilla kehityskohteita. Täytyy muistaa, ettei hän ole ammattikuvaaja, vaikka media-alan ammattilainen onkin. Seuraavia inserttejä varten pitäisi kuvata tarpeeksi rauhallisia kuvia ja ohjata kuvattava lapsi tekemään omaa juttuaan rauhalliseen tahtiin, siis estää hötkyileminen ympäriinsä mahdollisimman nopeasti. Jotta kuvauksista jäisi mahdollisimman paljon käytettävää ja leikattavaa materiaalia, pitäisi myös keskittyä ottamaan tarpeeksi lähikuvia tai jopa erikoislähikuvia – erityisesti lapsen kasvokuvia, jotta ei jäisi epäselväksi, **kuka** tässä nyt puuhaakaan.

Seuraavalla kuvauskerralla tiedän, että lasta pitää houkutella näyttämään erilaisia ilmeitä, mieluiten tietysti iloisia, kun kerran olemme kuvaamassa iloisia touhuja ja haluamme välittää ohjelmillamme leikin iloa. Lapsi myös väsyy ja kyllästyy, jos joutuu tekemään samaa yhä uudelleen, niin kuin monesti kuvauksissa joudutaan tekemään. On vaikea hymyillä ja näyttää iloista naamaa, kun oikeasti kiinnostaisi mennä välipalalle kotiin. Kuvauksissa käytettävä aika siis kannattaa rajata muutamaan tuntiin - ja se olisi kuitenkin osattava käyttää mahdollisimman hyvin ja hyödyksi. Taukoja kannattaa pitää, varsinkin, jos kuvataan jotain fyysistä toimintaa, kuten pallottelua.

On mielestäni hyvä, että mukana on vähintään kaksi henkilöä, tässä tapauksessa minä ja Nevanperä. Minä pystyin ohjaamaan lapsia ja Nevanperä keskittyi kuvaamispuoleen. Tietenkään, kun kalustoomme ei kuulunut monitoria, en tiennyt tarkalleen ottaen, mitä nauhalle on tarttunut, mutta kuvaustilanteessa on vain luotettava toisen ammattitaitoon. Jos itse yrittäisi tehdä kaiken (kuvata ja ohjata lasta samaan aikaan), voi olla että lapsen ilmaisu kärsisi valkotasapainon säädön tai muun teknisen seikan kustannuksella.

Ensimmäisellä kuvauskeikallamme oli hauska huomata, kysyessäni ensiksi kuvaajalta, onko hän valmis johonkin tiettyyn otokseen ja sen jälkeen lapsilta ovatko he, lapset alkoivat matkia sanojani ja kysyivät ennen kuin itse ehdin: ”Onko Arttu valmiina?”. Kuvattavat lapset on tärkeä opettaa käytäntöön, että kysytään, ovatko kuvaaja ja kuvattavat valmiina, ja sen jälkeen vasta annetaan heille lupa toimia sanomalla ”Olkaa hyvä”. Näin saamme varmemmin nauhalle niitä asioita, joita haluammekin saada, eikä tarvitse surkutella kuvaajan unohtaneen painaa rec-nappia ja pyytää lasta toistamaan hänen juuri tekemänsä asia. Kukko kun ei useimmiten laula käskien.

Leikki on lapsen työ, sanotaan, ja se on nimenomaan tämän ohjelmaidean keskiössä. Inserteissä haluan kuvata juuri lapsen omaa tekemistä omassa maailmassaan. Omaan maailmaan kuuluu tietenkin se, että kuvaukset tapahtuvat oikeassa, ei lavastetussa tai studioympäristössä. Lapsen oma koti, huone, tai piha on mitä mainioin kuvauspaikka jo siitä syystä, että siellä lapsi on rennoimmillaan, siis ”kuin kotonaan”. Ja myös siksi, että inserteissä haluan näyttää lapsen oikean maailman. Kyseessä ei ole draama, vaikka joitakin tilanteita on saatettu rakennella ja kehitellä, vaan oikeaa elämää ja oikeaa touhuamista aidossa ympäristössä. Tietystikään tämä ei tarkoita sitä, ettei huonetta saisi vähän siivota tai huonekaluja liikutella hyvien kuvakulmien löytämiseksi, mutta pyrkimyksenä on näyttää lapsi oikeassa luonnollisessa ympäristössään. Ei tietenkään ole haitaksi, jos ympäristö on kivan näköinen tai esimerkiksi värikäs, muttei myöskään ole tarvetta tilata huoneen stailausta ennen kuvauksia.

Neppajymyn tuottaja Teija Ryösä on myös erikseen maininnut haluavansa insertteihin vuodenaiksidonnaisia aiheita ja ympäristöjä, joten ulkokuvaukset ovat jatkosuunnitelmissakin mukana. Verrattuna sisätiloissa tapahtuviin kuvauksiin ulkokuvausten onnistumiseen vaikuttaa suurempi määrä tekijöitä, joihin ei voi itse vaikuttaa. Sisätiloissa valaistusta voi säätää, mutta aurinkoa ei popakonstein taida saada piristämään harmaata taivasta. Harmaa taivas on todellisuutta, ja leikkiväthän lapsetkin yleensä ulkona säällä kuin säällä, satoi tai paistoi. Ensimmäisellä kuvauskeikallamme säätila oli kirkas ja aurinkoinen, taivas sininen ja pilvetön ja ruska näytti parhaat puolensa. Kirkaskaan sää ei tietenkään ole kuvaamisen kannalta täydellisin, sillä myös varjot näyttäytyvät melkoisen helposti lopputuloksessa - nimenomaan sellaiset varjot, joiden ei tarvitsisi lopputuloksessa näkyä, kuten kuvaajan varjo. Itsekin jouduin siirtymään aina kuvaustilanteesta sen verran kauemmaksi, ettei oma varjoni tulisi kuvaan mukaan.

Olenaisinta ei tietenkään ole, jääkö lopputulokseen muutama ylimääräinen varjo, vaan lapseen tai lapsiin keskittyminen. Niin ulkona kuin sisälläkin kuvaamisessa on omat haasteensa, ja itse voimme vaikuttaa tiettyihin tekijöihin kuvaustilanteissa; ihmisiä voi pyytää siirtymään ja huonekaluja liikuttaa, äänenlähteitä yrittää sammuttaa tai muuten hiljentää, pientä valokalustoa voi kuljettaa mukana ja valaista tarpeen mukaan ja niin edelleen. Tärkeintä inserteissä on kuitenkin päähenkilö tai -henkilöt. Tietysti jos kuvausjälki on valaistukseltaan kelvotonta (esim. auttamaton pimeää) tai äännet särkevät (ovat ”ruvella”), eikä leikkauspaikkoja ole tarpeeksi – tai kaikkea tarinan eheyden kannalta olennaista ei ole saatu nauhalle, ei materiaalilla ole paljoa käyttöä. Olenaisinta on saada tekniseltä laadultaan kelpoa materiaalia, josta saa editoitua tv:ssä lähetettävää, kohdeyleisöä kiinnostavaa ohjelmaa.

Lasten maailman kuvaamiseen liittyy myös se, että lapset esiintyvät inserteissä omina itsenään eli omissa vaatteissaan ja ilman maskeerausta. Monesti lasten vanhempia kiinnostaa ensimmäisenä juuri tämä pukeutumisasiä, kun heidän lapsiaan kysytään kuvattavaksi. Ainakin näihin insertteihin vastaus on tavalliset, omat vaatteet. Tietenkin, kun ohjelma esitetään Ylen kanavalla, olisi hyvä, ettei ”mainostettaisi” tuotteita. Näkyvimmit tuotemerkit voidaan poistaa tai kääntää muualle, ja esimerkiksi ensimmäisellä kuvauskeikalla Suomi Sof-

fan mainospipo vaihdettiin merkittömään. Piilomainonta ei ole tarkoitus, muttei myöskään ole tarvetta olla ylihysterinen. Jos lapsella on tietynmerkkinen vaate, se on kuitenkin hänen oma vaatteensa ja näin ollen kuvaa hänen oikeaa elämäänsä. Vaikka vähän katsoisi, ettei tuotemerkkejä kovasti näy kuvissa, niin täytyy muistaa, ettei kukaan niitä ole sponsoroinut eli maksanut niiden näkymisestä. Siispä ei ole tarvetta potea turhaan huonoa omaatuntoa, jos lapsella on kuvaustilanteessa tietynmerkkiset kengät. Niiden ei kuitenkaan pitäisi olla ensimmäinen asia johon katsoja huomionsa kiinnittää.

Inserttien tavoitteena on olla pieniä otoksia lasten maailmasta, oikeasta elämästä ja oikeista touhuista, joita lapset tekisivät muutenkin kuin vain kuvaustilanteessa. Haluaisin ohjelmasta välittyvän sen, että leikki on lapsen työ ja että lapsen oma maailma on arvokas. Arkikin voi olla hauskaa.

Kun kuvataan materiaalia, jossa alaikäiset esiintyvät, on tärkeää muistaa kysyä vanhemmilta tai huoltajilta lupa materiaalin esittämiseen. Nykyisin monet YLE:n omatuotantoiset ohjelmat esitetään tv:n lisäksi myös internetissä, joten vanhemmilta suostumusta kysyttäessä on varmistettava myös lupa materiaalin esittämiseen internetsivuilla. Parasta on kysyä lupa kirjallisena allekirjoitukseksi ja arkistoida se ohjelman kansioon, josta tarvittaessa voidaan tarkastaa myös muita tietoja, kuten esiintyjän nimi tai vanhempien yhteystiedot. (Liite 1)

3.2 Lapset kuvauskohteena

Kun miettii kuvattavaksi kohteeksi lasta, yleensä päätyy ensimmäisenä ajattelemaan jotakin tuttavaansa, sillä kamera tuo kuvaustilanteeseen oman haasteensa. Normaalisti vilkas lapsi saattaa kameran edessä niin sanotusti jäättyä. Kokemukseni perusteella on hyötyä, jos tuntee kuvattavan lapsen jo etukäteen, ja tietää mistä hän pitää, mikä on hänen mielestään hauskaa ja mikä ei. Ei varmasti ole haitaksi, jos tietää miten hänet saa nauramaan ja rentoutumaan. Kyseessä ei varmasti ole niinkään kamerakammo, vaan kameran ja kuvaustilanteen mukanaan tuomat uudet, vieraat ihmiset saattavat kuitenkin ujostuttaa. Lapsia useammin kamerakammosta kärsivät aikuiset, lapsilla kun on taito heittäytyä ja olla välittämättä siitä, mitä muut hänestä ajattelevat. It-

sesensuuri nostaa päätään vasta vanhemmalla iällä, kuulostaako repliikki ”siis hyi kauhea miltä mä näytän” tutulta?

Ensimmäisiksi kuvauskohteiksi valikoituivat tutut lapset, jotka olen kuvaushetkellä tuntenut yli kolmen vuoden ajan. He olivat kuvaushetkellä 4-, 9- ja 11-vuotiaita. Tietysti lapsen persoonakin vaikuttaa, mutta itesesensuurin heräämisen jo huomasi. 11-vuotias ajattelee kriittisemmin itsestään kuin nuoremmat ja vähän jopa pelkää epäonnistuvansa, joten sanoinkin kuvaustilanteessa, ettei meidän ole pakko käyttää materiaalia, jossa hän ei omasta mielestään onnistu. En siis antanut hänen toimia ohjaajana, eikä hän nähnyt omaa suoritustaan videoituna, mutta jos joku ”tempu” ei selvästi onnistunut, niin lupasin olla käyttämättä sitä.

3.3 Ensimmäinen valmistunut insertti

Insertti on Heikki Kuutin Uuden mediasanaston mukaan:

1) Kuvanauhalle tai filmille tallennettu erillinen ohjelmaosuus, joka ohjaamon kautta ajettuna liitetään ohjelmaan tai 2) Televisio- tai radio-ohjelmassa juonto-osuutta seuraava ja juontojen väliin jäävä nauhoitettuna tai suorana lähetettävä, yksittäisen toimittajan raporttiosuus. (Kuutti 2006, 62).

Määritelmä täsmää suurilta osin myös Neppajymyn insertteihin, kuitenkin sitä (inserttiä) ei ajeta ohjelman sisään ohjaamon kautta, vaan päivän ohjelmat koostetaan ohjelman juontojen väliin editissä eli leikkaamossa. Lisäksi se ei ole yksittäisen toimittajan raporttiosuus, vaan kestoltaan minuuteissa laskettavissa oleva pieni ohjelma vaihtelevista aiheista, joko Ylen omaa tuotantoa, tilattua ohjelmaa tai EBU:n Erfurt-vaihtomateriaalia. Työelämässä, ainakin Ylellä, tällaisista pienistä ohjelmista käytetään juuri insertti-nimitystä, vaikkoei se ihan täydellisesti Kuutin määritelmään täsmää.

Ensimmäisen valmistuneen ohjelman otsikko ”Emma askartelea possunaamarin”, kertoo mistä ohjelmassa on kyse. Insertissä seurataan, miten 9-vuotias Emma valmistaa alusta loppuun possunaamarin. Hän piirtää naamarin ääriviivat, leikkaa saksilla silmänreiät ja ääriviivat ja maalaten värittää sen. Lopussa Emma nostaa naamarin kasvoilleen ja röhkii kuin possu. Käytännössä korvasin Emman oman röhkimisään YLE:n äänitearkiston äänitehoste-cd:ltä poi-

mitulla tehosteella hauskuuden lisäämiseksi. Visuaalisesti naamari saattaa olla joidenkin mielestä jopa pelottava, mutta koska se on kuitenkin tämän tietyn lapsen henkilökohtainen taiteellinen näkemys siitä miltä possu näyttää, en voi ruveta sitä sensuroimaan. Kuvaustilanteessa Emma askarteli ensiksi kissanaamarin, mutta kuvakulmien ja-suuntien takia päädyimme kuvaamaan naamarinteon uudestaan. Toisessa otossa Emma ei halunnut enää tehdä kissanaamaria, vaan edellä mainitun possun. Kissa oli aiheena kivemman näköinen, mutta koska tavoitteena on tuoda esiin lapsen omaa maailmaa, sai hän itse päättää eläinaiheensa. Possunaamarin teosta kuvattu materiaali oli valaisukseltaan parempaa ja rauhallisemmin kuvattua, joten siitä sai leikattua kokonaisen ohjelman. Kissanaamarin teosta kuvatussa materiaalissa oli hyvät hetkensä, muttei valitettavasti aineksia kokonaiseen inserttiin.

Grafiikka

Alkuperäisideaani ("estradiin") kuulunut tunnus jäi ensimmäisestä valmistuneesta insertistä pois, sillä toiminta, jota insertissä kuvataan, ei ole esitys. Tunnus jää kuitenkin hiottavaksi ja mietittäväksi tulevaa käyttöä varten. Olin jo ennen ensimmäistäkään kuvauskeikkaa luonnostellut tunnuksen avautuvaksi ja sulkeutuvaksi esiripuksi, joka olisi toteutettu samaan tyyliin kuin koko Neppajymy-ohjelman tunnus. Siis kirkkaita värejä ja pyöreitä muotoja, joista olisi tunnistettavissa yhteenkuuluvuus emo-ohjelmaan. Tulevaisuuden inserttejä varten tunnuksen voi edelleen pitää mielessä, mutta sitä ei ole vielä valmistettu. Emo-ohjelma Neppajymyn tunnus on toteutettu After Effects-ohjelmalla. Tulevaisuuden inserteissä on myös mahdollista käyttää grafiikkaa kuvan päällä, jos sillä tavoin halutaan tukea tarinaa. Ensimmäisessä valmistuneessa insertissä ei grafiikkaa käytetty.

Adjektiivi *audiovisuaalinen* tarkoittaa kuuloon ja näköön perustuvaa, toisiinsa liittyvän äänen ja kuvan käyttöä (Kuutti 2006, 14). Audiovisuaaliseen elämykseen tarvitaan visuaalisen puolen lisäksi siis myös kuuloaistin ruokaa. Emma askartelea possunaamarin-insertin taustalla kuullaankin musiikkia. Halusin musiikiksi iloista, reipastempoista musiikkia, joka tukee kuvassa näkyvää toimintaa. Editissä oli hyvin mielenkiintoista huomata, kuinka erilainen insertti oli ilman musiikkia ja sen kanssa. Mielestäni musiikkivalinta osui nappiin ja se tukee insertin kuvallista puolta. Musiikkina käytetään Juha Vaaraniemen An-

keriäiden iltapäivä I-kappaletta, joka löytyy Pikku Kakkosen ohjelmia varten sävelletyiltä levyiltä. Loppuun on lisätty jo mainitsemaani possu-äänitehostetta, jonka löysin YLE:n äänitehostearkiston valikoimasta. Valmistumisen jälkeen ohjelma siirretään nauhalle ja uuteen nauhattomaan Metro-järjestelmään. Kullakin ohjelmalla on oma tuotantonumeronsa, jonka avulla se löydetään Ylen eri järjestelmistä. Nauhoilla on myös omat numeronsa, jotta ne pystytään erottamaan toisistaan. Ohjelman jälkitöihin kuuluu ohjelman kirjaaminen Plasma-ohjelmatietojärjestelmään, TVKS-ilmoitusten tekeminen (jonka kautta Kopio-sto-korvaukset jaetaan) ja musiikkiraportointi Teostolle. Nämä työt hoitaa kuvaussihteeri, jolle ohjaajan/toimittajan pitää toimittaa mahdollisimman täsmälliset tiedot. Se hoituu esimerkiksi Ohjaajan kuponki-lomakkeella, joka on Lastenohjelmissä käytössä (Liite 2). Oikeaan ohjaajan kuponkiin kirjataan esiintyjän koko nimi ja muutenkin täydellisemmät tiedot, mutta olen jättänyt tarkemmat henkilötiedot julkaisematta opinnäytetyön liitteessä.

Insertin Emma askartelee possunaamarin tuotantonumero on 510-386-01, jonka perusteella se tunnistetaan Ylen järjestelmissä. Insertin kesto on 1 minuutti 34 sekuntia. Insertti on nauhalla, jonka numero on 2DB-32626. Näillä näkymin insertti esitetään Neppajymykerho-ohjelmassa keväällä 2010.

Tekniset tiedot

Insertissä käytetty materiaali kuvattiin TV2:n lastenohjelmien toimituksen omalla Sony DVCAM DSR-PDX10P- kameralla ja leikattiin Avid Xpress Pro-ohjelmalla.

4 POHDINTA

Harva asia on aina täydellinen, ei myöskään tv-ohjelma tai sen tekoprosessi. Tärkeää on kuitenkin se, että tekijät tekevät parhaansa niillä resursseilla mitä on mahdollista käyttää. Pienten inserttien toteuttaminen ei ole kallista tuotantoa, mutta tuo kuitenkin mukavaa lisäarvoa ohjelmalle, tässä tapauksessa Neppajymykerholle.

Neppajymykerhossa on paljon elementtejä, joista lapset tutkimuksien mukaan pitävät. Ohjelma sopii myös pienille lapsille esimerkiksi kestoensa puolesta erinomaisesti. Lapsen tai lasten mukanaolo tv-ohjelmassa tunnetusti lisää katsojalapsen mielenkiintoa ohjelmaa kohtaan, joten lapsi-insertit Neppajymykerhossa ovat katsojalapselle kuin mahdollisuus tavata toisia lapsia - television välityksellä. Omassa lapsuudessani yksi oikeista lapsista kertova sarja oli Rosa ja Roope, jota katsoimmekin innokkaasti.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen hankkinut teoretietoa lasten ja television suhteesta, ja käytännössä ehdin tutustua lastenohjelmien tekoprosessiin työskennellessäni puolitoista vuotta TV2:n lastenohjelmissa. Oma projektini on kuitenkin opettanut minulle vielä enemmän ja saanut ymmärtämään, että tällaista haluaisin jatkossakin tehdä. Onnekseni saan jatkaa lapsi-inserttien tekemistä Neppajymykerhoon opinnäytetyön palauttamisen jälkeenkin. On mielestäni ihanteellista, että olen saanut opinnäyteprosessistani, en vain palkkaa, vaan myös korvaamatonta työkokemusta.

LÄHTEET

Eräiden laitteiden yleisyys kotitalouksissa 1998–2008. 2009. Excel-taulukko ladattavissa Tilastokeskuksen sivuilta. Viitattu 31.10.2009.

[Http://www.stat.fi/til/jvie/tau.html](http://www.stat.fi/til/jvie/tau.html), Mediatalous: Eräiden laitteiden yleisyys kotitalouksissa 1998–2008.

Finnpanel-TV-mittaritutkimus. Finnpanelin TV-mittaritutkimuksen tulossivut. Viitattu 28.10.2009. [Http://www.finnpanel.fi](http://www.finnpanel.fi), Tuloksia: TV, Kuukausittaiset tulokset, Katsotuimmat ohjelmat ohjelmaryhmittäin, Lastenohjelmat.

Hirsimäki, T. 2008. Muumien mörkö ja muut lastenohjelmien hahmot pelottavat lapsia eniten. Helsingin Sanomat 1.8.2008. Viitattu 1.11.2009.

[Http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Muumien+m%C3%B6rk%C3%B6+ja+muut+lastenohjelmien+hahmot+pelottavat+lapsia+eniten/1135238280874](http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Muumien+m%C3%B6rk%C3%B6+ja+muut+lastenohjelmien+hahmot+pelottavat+lapsia+eniten/1135238280874).

Kotitalouksien TV-kanavat 1998–2008. 2009. Excel-taulukko ladattavissa Tilastokeskuksen sivuilta. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.stat.fi/til/jvie/tau.html](http://www.stat.fi/til/jvie/tau.html), Televisio: Kotitalouksien TV-kanavat 1998–2008.

Kuutti, H. 2006. Uusi mediasanasto. Jyväskylä: Atena.

Lahikainen, A.R., Pennonen, M. & Valkonen, S. 2005. Televisio pienten lasten arjessa. Teoksessa Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan. Helsinki: Gaudeamus, 54–91.

Lehtipuu, U. 2006. Ruuturitari ja digidonna. Lapsi matkalla mediaan. Helsinki: WSOY.

L 19.8.2005/635. Laki Yleisradio Oy:stä. Viitattu 1.11.2009. [Http://yle.fi](http://yle.fi), YLE yhtiönä, Yleistä YLEstä, Säädökset.

Nixon, H. 2002. South Park. Not in Front of the Children. Teoksessa Small screens. Television for children. Toim. D. Buckingham. Lontoo: Leicester University Press.

Suoninen, A. 1996. Lapset ja televisio. Anita Wernerin teoksen suomenkielinen laitos. Helsinki: Gaudeamus.

Suoninen, A. 1993. Televisio lasten elämässä. Jyväskylän yliopiston nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 37. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Toivanen, H. 2005. Yleisradion suomenkieliset lasten televisio-ohjelmat 1964–2004. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu, taide ja viestintä, viestinnän koulutusohjelma.

TV-opas. n.d. Sub Juniorin sivut. Viitattu 27.10.2009. [Http://www.juniori.fi](http://www.juniori.fi), TV, TV-opas.

Yleistä Ylestä. n.d. Yleisradio Oy:n internetsivut. Viitattu 1.11.2009. [Http://www.yle.fi](http://www.yle.fi), YLE yhtiönä, Yleistä YLEstä.

Yleisökertomus 2007. n.d. YLE-kertomukset 2007-sivu YLEn internetsivustolla. Viitattu 1.11.2009. [Http://yle.fi/yleista/2007/yk](http://yle.fi/yleista/2007/yk), tyytyväisyys, tyytyväisyys lastenohjelmiin.

YLEn lastenohjelmien periaatteet. n.d. [Yle.fi/lapset](http://yle.fi/lapset)-sivusto. Viitattu 1.11.2009. [Http://yle.fi/lapset](http://yle.fi/lapset), YLEn lastenohjelmien periaatteet.

LIITTEET

Liite 1. SUOSTUMUSLOMAKE-MALLI

SUOSTUMUS

Suostun siihen, että lapseni

nimi: _____

sotu: _____

osoite: _____

puh.: _____

esiintyy YLE TV2:n Lastenohjelmien tekemässä Neppajymykerho-ohjelmassa, joka kuvataan _____. Ohjelma esitetään TV2:lla sekä Pikku Kakkosen kotisivuilla osoitteessa yle.fi/pikkukakkonen.

päiväys _____

huoltajan allekirjoitus: _____

nimen selvennys: _____

osoite: _____

puh.: _____

Liite 2. LASTENOHJELMIEN KUVAUSTIEDOT-LOMAKE, NS. ”OHJAAJAN KUPONKI”

Tuotantonumero 510-386-01	Ohjelman nimi / insertti / jakso Emma askartelee possunaamarin		
Kuvasuhde/Stereo 16:9 / Stereo	Kuvanauha 2DB- 32626	Kesto 1'34”	Lähetyspäivä Keväällä 2010
Aihe 9-vuotias Emma askartelee possunaamarin.			
Tuotantoajat ja -paikat Kuvattu 15.10.2009 Lempäälässä.			
Esiintyjät Nimi: Emma Sotu: Osoite: Pankkitili: HUOM! Verokortti Yleen (muutoin veronpidätys on 60 %) ----- Nimi: Sotu: Osoite: Pankkitili: HUOM! Verokortti Yleen (muutoin veronpidätys on 60 %) <small>Lisää kääntöpuolella</small>		Tiimi Toimittaja/Ohjaaja: Heidi Järvenpää Kuvaaja: Arttu Nevanperä Äänittäjä: - Järjestäjä: - Editoija: Arttu Nevanperä	
		Musiikkitiedot (liitteeksi valokopio) Levyn nimi/nro: - Teos: Ankeriaiden iltapäivä I Raita: Esittäjä: Juha Vaaraniemi Säv/sov/san: Juha Vaaraniemi (säv,sov) Kesto 1'30”.	
Muuta/Lähetyksestä ilmoitettava:			